

Naručilac: Uprava carina
Podgorica, 13.3.2026. godine

Predmet: Pojašnjenje Tenderske dokumentacije (šifra postupka 109536)

U skladu sa članom 95 Zakona o javnim nabavkama ("Službeni list Crne Gore" br. 74/19, 3/23, 11/23 i 84/24 -drugi zakon), Uprava carina u svojstvu Naručioca daje pojašnjenje Tenderske dokumentacije broj 09-2569/2-26 od 6.3.2026. godine, šifra postupka 109536, za otvoreni postupak javne nabavke usluga - razvoj i implementacija doniranog softvera carinskog informacionog sistema shodno zaključenom sporazumu između Finansijske uprave Republike Slovenije i Uprave carina CG.

U vezi sa traženim pojašnjenjem, u nastavku, dostavljamo odgovore:

PITANJE 1:

Analizom Priloga – Tehničke specifikacije (u daljem tekstu: TS), koja obuhvata Plan implementacije, Arhitekturu sistema i tehnički opis, te Opis carinskog informacionog sistema UC CG, identifikovane su tehničke specifikacije koje upućuju na konkretne komercijalne proizvode bez klauzule „ili ekvivalentno“ i bez definisanih kriterijuma ekvivalentnosti, te pitanja vezana za procijenjenu vrijednost nabavke. U vezi sa navedenim, postavljamo sljedeća pitanja.

I — APLIKATIVNI SERVER Pitanje 1: U Tabeli 6 TS („Ciljano tehnološko okruženje doniranih informacionih sistema“) navodi se: „Aplikativni server (sloj aplikacije) — Oracle WebLogic“, bez klauzule „ili ekvivalentno“. Oracle WebLogic je vlasničko rješenje korporacije Oracle. Istovremeno, svi donirani sistemi su zasnovani na J2EE tehnologiji (Java 1.8, Dynamic Web Module 3.1, JSR Portlets 2.0), što znači da su kompatibilni sa svakim aplikativnim serverom koji podržava J2EE specifikaciju. Štaviše, sama TS predviđa migraciju sa IBM WebSphere Application Server (izvorno okruženje, Tabela 5) na Oracle WebLogic (ciljno okruženje, Tabela 6), čime se demonstrira da sistemi NISU neraskidivo vezani za jednu platformu. Eliminisanе alternative: Red Hat JBoss EAP / WildFly, IBM WebSphere Liberty, Apache TomEE — svi podržavaju J2EE 7+ specifikaciju, JMS 2.0 i JSR 286/362 portlete. Pravni osnov: Čl. 88 st. 2 i st. 3 ZJN — zabrana referisanja konkretnog zaštitnog znaka bez klauzule „ili ekvivalentno“; čl. 87 st. 4 — obaveza korišćenja funkcionalnih zahtjeva. Pitanje: Molimo naručioca da pojasni zašto je specificiran isključivo Oracle WebLogic, a ne „J2EE kompatibilan aplikativni server koji podržava Java EE 7+, JMS 2.0 i JSR 286 portlete, ili ekvivalentan“? S obzirom na to da TS sama predviđa migraciju između vlasničkih platformi (IBM WAS → Oracle WebLogic), na osnovu čega je zaključeno da migracija na drugi J2EE kompatibilan server (npr. JBoss EAP) nije tehnički izvodljiva?

ODGOVOR 1:

Tehnologije navedene u tehničkoj specifikaciji u tabeli „Ciljano tehnološko okruženje doniranih informacionih sistema“ predstavljaju postojeće tehnološko okruženje Carinskog informacionog sistema (CIS) i infrastrukturne komponente koje su već implementirane i koriste se za rad carinskih aplikacija. Naručilac već koristi Oracle WebLogic Server kao centralni middleware sloj CIS-a, u okviru kojeg je uspostavljen WebLogic domen sa aplikacijama koje su

trenutno u produkcijskom radu. Predmet ove javne nabavke je implementacija i adaptacija doniranih informacijskih sistema u postojeće CIS okruženje, radi obezbjeđivanja tehničke kompatibilnosti i interoperabilnosti sa postojećom infrastrukturom i licencnim modelom. Naručilac smatra da je ovakav pristup opravdan u smislu odredbi člana 88 Zakona o javnim nabavkama, jer je predmet nabavke uslovljen potrebom interoperabilnosti i integracije sa postojećim sistemom koji je već implementiran i u operativnoj upotrebi.

PITANJE 2:

II — INTEGRACIONI SLOJ I SISTEM RAZMJENE PORUKA Pitanje 2: U Tabeli 6 TS navodi se: „Komponenta za razmjenu poruka (sloj za razmjenu poruka) — IBM App Connect Enterprise (ACE); JMS; CCN/CCN2“. U dijelu „Opis carinskog informacijskog sistema UC“ eksplicitno se navode: „IBM App Connect Enterprise 11“ i „IBM MQ – version 9.1“. IBM App Connect Enterprise (ACE) i IBM MQ su vlasnički proizvodi IBM Corporation koji zahtijevaju specifične IBM licence, partnerstva i sertifikacije. JMS (Java Message Service) je otvoreni standard, dok su ACE i MQ konkretne IBM implementacije. Funkcionalno ekvivalentna rješenja (Apache Camel + RabbitMQ, MuleSoft, WSO2) podržavaju identične standarde (JMS, SOAP/REST, XML transformacije) ali su eliminisane specificiranjem IBM proizvoda. Eliminisan alternative: Apache Camel + ActiveMQ/RabbitMQ, MuleSoft Anypoint, WSO2 Enterprise Integrator, Red Hat Fuse — svi podržavaju JMS, SOAP/REST web servise, XML medijaciju i asinhronu razmjenu poruka. Pravni osnov: Čl. 88 st. 1 ZJN — specifikacija ima efekat ograničavanja konkurencije na ponuđače sa IBM partnerstvom; čl. 88 st. 2–3 — naveden konkretan zaštitni znak bez „ili ekvivalentno“. Pitanje: Da li naručilac može pojasniti zašto je za integracioni sloj specificiran isključivo IBM App Connect Enterprise, umjesto funkcionalnog zahtjeva u formi: „Integracioni broker/ESB sa podrškom za JMS 2.0, SOAP i REST web servise, XML/XSD validaciju i transformaciju, asinhroni prenos poruka, ili ekvivalentan“? Da li je analizirana mogućnost korišćenja alternativnog integracionog rješenja uz zadržavanje iste komunikacione logike?

ODGOVOR 2:

Predmet ove javne nabavke je integracija doniranih sistema u postojeće integraciono okruženje Carinskog informacijskog sistema, a ne uspostavljanje novog integracionog modela. U okviru CIS-a koristi se postojeća infrastruktura za razmjenu i obradu poruka zasnovana na IBM MQ tehnologiji i integracionim komponentama koje su već implementirane i koriste se u radu CIS sistema. U skladu sa tim, implementacija doniranih sistema treba da obezbijedi kompatibilnost sa postojećim integracionim okruženjem CIS-a. Naručilac smatra da je ovakav pristup opravdan u smislu odredbi člana 88 Zakona o javnim nabavkama, jer je predmet nabavke uslovljen potrebom interoperabilnosti i integracije sa postojećim sistemom i tehnološkim okruženjem koji su već implementirani i u operativnoj upotrebi.

PITANJE 3:

U odjeljku 4.1.2 TS („Sistem reda poruka“) detaljno je opisan sistem zasnovan na IBM MQ modelu, a u Tabeli 5 naveden „IBM MQ“ kao komponenta za razmjenu poruka. Sistem razmjene poruka opisan u TS zasnovan je na opšteprihvaćenim principima (pošiljalac-red-primalac model, XML poruke, XSD validacija, asinhrona komunikacija) koji nisu specifični za IBM MQ. Svaki JMS-kompatibilan broker poruka podržava identičnu funkcionalnost. Eliminisan alternative: Apache ActiveMQ Artemis, RabbitMQ (sa JMS plugin-om), Amazon MQ — svi podržavaju JMS 2.0 i identičan model razmjene poruka. Pravni osnov: Čl. 88 st. 2–3 ZJN — naveden konkretan proizvod (IBM MQ) bez klauzule ekvivalentnosti. Pitanje: Imajući u vidu da je funkcionalnost sistema razmjene poruka opisana kroz opšte principe (XML poruke, XSD validacija, asinhrona komunikacija, JMS interfejs) koji nisu specifični za jedan proizvod,

molimo naručioca da pojasni zašto nije dozvoljena upotreba ekvivalentnog JMS-kompatibilnog brokera poruka?

ODGOVOR 3:

Opis sistema reda poruka u navedenom odjeljku predstavlja opšti koncept razmjene poruka između informacionih sistema i nije vezan za konkretnu tehnologiju. Međutim, predmet ove javne nabavke je integracija doniranih sistema u postojeće integraciono okruženje Carinskog informacionog sistema (CIS), a ne uspostavljanje novog integracionog modela. U okviru CIS-a već je implementirana infrastruktura za razmjenu i obradu poruka zasnovana na IBM MQ tehnologiji koja se koristi u radu CIS sistema. U skladu sa tim, implementacija doniranih sistema treba da obezbijedi kompatibilnost sa postojećim integracionim okruženjem CIS-a. Ovakav pristup je opravdan u smislu odredbi člana 88 Zakona o javnim nabavkama, jer je predmet nabavke uslovljen potrebom interoperabilnosti i integracije sa postojećim sistemom i tehnološkim okruženjem koji su već implementirani i u operativnoj upotrebi.

PITANJE 4:

III — PORTAL PLATFORMA (KORISNIČKI INTERFEJS) Pitanje 4: U Tabeli 5 TS („Tehnološko okruženje doniranih informacionih sistema“) navodi se: „Korisnički interfejs (sloj prezentacije) — HCL digitalno iskustvo“. Svi donirani sistemi koriste portal zasnovane na JSR Portlets 2.0 i JavaServer Faces 2.2. HCL Digital Experience (bivši IBM WebSphere Portal) je izuzetno nišan proizvod koji je HCL Technologies kupio od IBM-a 2018. godine. Broj kompanija sa aktivnom ekspertizom u HCL DX implementaciji u jugoistočnoj Evropi je zanemarljiv. HCL DX koristi skupe komercijalne licence zasnovane na korisničkim sesijama. Istovremeno, u Tabeli 6 (ciljno okruženje) naveden je „Thin client“ kao korisnički interfejs, što sugeriše da se portal sloj potencijalno može zamijeniti tanjim klijentom. Eliminisan alternative: Liferay DXP/CE (podržava JSR 286 portlete), Apache Pluto (referentna JSR 286 implementacija), GateIn Portal — svi podržavaju iste JSR standarde. Pravni osnov: Čl. 88 st. 1–4 ZJN — naveden je nišni komercijalni proizvod koji drastično sužava krug ponuđača; čl. 87 st. 4 — mogućnost definisanja funkcionalnih zahtjeva umjesto konkretnog proizvoda. Pitanje: Molimo naručioca da pojasni sljedeće: (a) Da li je korisnički interfejs u ciljnom okruženju zasnovan na HCL DX ili na „Thin client“ rješenju, s obzirom na to da Tabela 5 navodi HCL DX a Tabela 6 navodi „Thin client“? (b) Ukoliko se zadržava HCL DX, zašto nije dozvoljena upotreba ekvivalentne portal platforme koja podržava JSR 286/362 portlete i JavaServer Faces 2.2? (c) Da li su troškovi HCL DX licenci uključeni u procijenjenu vrijednost nabavke, ili se očekuje da ponuđač obezbijedi licence?

ODGOVOR 4:

Donirani sistemi su u izvornom okruženju razvijeni korišćenjem portal tehnologije zasnovane na portlet standardima. U ciljnom okruženju planirana je implementacija korisničkog interfejsa zasnovana na web aplikacijama dostupnim putem standardnog web pregledača (thin client pristup), u skladu sa pristupom koji se koristi u postojećem CIS okruženju. U okviru implementacije doniranih sistema izvršiće se potrebna prilagođavanja korisničkog interfejsa kako bi sistemi funkcionisali u takvom okruženju. Uprava carina ne planira korišćenje HCL Digital Experience platforme u ciljnom okruženju.

PITANJE 5:

IV — BAZA PODATAKA Pitanje 5: U Tabelama 5 i 6 TS, te u opisu svakog od 11 sistema, navodi se „Oracle baza podataka“ / „Oracle Database“ kao jedina opcija za sloj podataka. U opisu CIS-a UC CG eksplicitno je navedeno „Oracle Database 19c“. Razumijemo da UC CG već koristi Oracle bazu podataka i da su donirani sistemi napisani korišćenjem Oracle PL/SQL paketa i

procedura, što stvara specifičnu zavisnost od Oracle platforme na nivou sloja podataka. Ovo je potencijalno jedini zahtjev u TS za koji može postojati objektivno tehničko opravdanje za navođenje konkretnog proizvoda. Međutim, čak i u tom slučaju, čl. 88 st. 3 ZJN-a zahtijeva dodavanje klauzule „ili ekvivalentno“. Pravni osnov: Čl. 88 st. 3 ZJN — čak i kada je referisanje na konkretan proizvod opravdano, obavezna je klauzula „ili ekvivalentno“. Pitanje: Da li naručilac može dostaviti obrazloženje, u smislu čl. 88 st. 2 ZJN-a, zašto je Oracle Database jedina opcija i zašto predmet nabavke ne može biti opisan drugačije? Konkretno, da li je analizirana mogućnost migracije PL/SQL procedura na PostgreSQL PL/pgSQL za buduće faze projekta, čime bi se smanjila zavisnost od jednog dobavljača?

ODGOVOR 5:

Oracle Database predstavlja dio postojećeg tehnološkog okruženja Carinskog informacionog sistema (CIS), u okviru kojeg se već koristi Oracle Database 19c u produkcionom radu. Predmet ove javne nabavke je implementacija i adaptacija doniranih informacionih sistema u postojeće CIS okruženje, a ne promjena ili migracija baze podataka. U skladu sa tim, tehničkom specifikacijom je predviđeno korišćenje Oracle baze podataka radi obezbjeđivanja kompatibilnosti i interoperabilnosti sa postojećim sistemima. Ovakav pristup je opravdan u smislu odredbi člana 88 Zakona o javnim nabavkama, jer je predmet nabavke uslovljen potrebom integracije sa postojećim informacionim sistemom i tehnološkim okruženjem koji su već implementirani i u operativnoj upotrebi.

PITANJE 6:

V — KUMULATIVNI EFEKAT I KONKURENCIJA Pitanje 6: TS kumulativno zahtijeva ekspertizu u: Oracle Database i WebLogic, IBM App Connect Enterprise i IBM MQ, HCL Digital Experience, J2EE/JSR portlet, CCN/CCN2 mreža EU, EU carinski sistemi (TARIC, ICS2, NCTS, SURV), te SDLC metodologija transfera tehnologije — istovremeno za jednog ponuđača. Iako svaki pojedinačni zahtjev može djelovati opravdano posmatran izolovano, njihov kumulativni efekat ima za posljedicu de facto određivanje izuzetno uskog kruga potencijalnih ponuđača. Kombinacija Oracle + IBM + HCL + EU carinskih sistema sa CCN/CCN2 iskustvom sužava krug na vjerovatno ne više od 2–3 kompanije u cijelom regionu, a moguće na jednu jedinu kompaniju koja je već upoznata sa slovenačkim FURS sistemima. Pravni osnov: Čl. 88 st. 1 ZJN — zabrana specifikacija koje imaju efekat stvaranja neopravdanih prepreka konkurenciji, bez obzira na namjeru; čl. 8 st. 1–2 — načelo obezbjeđivanja konkurencije. Pitanje: Molimo naručioca da navede najmanje tri (3) proizvođača / ponuđača iz različitih kompanija koji istovremeno zadovoljavaju SVE navedene tehnološke zahtjeve iz TS. Ukoliko naručilac nije u mogućnosti da imenuje tri takva ponuđača, molimo da pojasni na koji način je obezbijeđena maksimalno moguća konkurencija u smislu čl. 8 st. 1 ZJN-a?

ODGOVOR 6:

Zahtjevi navedeni u tehničkoj specifikaciji proističu iz prirode predmeta nabavke, odnosno implementacije i adaptacije doniranih sistema u postojeće tehnološko okruženje Carinskog informacionog sistema. U skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, ponuđači mogu podnijeti zajedničku ponudu ili koristiti kapacitete drugih subjekata radi ispunjenja uslova stručno-tehničke sposobnosti, čime se omogućava kumulativno ispunjavanje traženih uslova, u skladu sa odredbama čl. 126, 127 i 128 Zakona o javnim nabavkama. Prilikom pripreme tenderske dokumentacije naručilac je izvršio procjenu tržišta u cilju utvrđivanja procijenjene vrijednosti nabavke, u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama. Važeći zakon ne propisuje obavezu javnog objavljivanja rezultata istraživanja tržišta. Imajući u vidu kompleksnost predmeta javne nabavke, zahtijeva se odgovarajuće tehničko i stručno iskustvo za realizaciju predmetnih aktivnosti.

PITANJE 7:

TS u Tabeli 5 navodi izvorno okruženje (IBM WAS, HCL DX), a u Tabeli 6 ciljno okruženje (Oracle WebLogic, Thin client). Ova promjena platforme dokazuje tehničku izvodljivost migracije između vlasničkih rješenja. Činjenica da je migracija sa IBM WAS na Oracle WebLogic predviđena i očekivana od ponuđača demonstrira da donirani sistemi nisu neraskidivo vezani za jednu konkretnu platformu. Ako ponuđač mora izvršiti migraciju integracionog sloja sa jedne vlasničke platforme na drugu, nema tehničkog razloga zašto ista migracija ne bi bila dozvoljena i na treću, potencijalno otvorenu platformu. Pravni osnov: Čl. 88 st. 2 ZJN — navođenje konkretnog proizvoda dozvoljeno samo ako je to objektivno opravdano predmetom nabavke i nemoguće opisati drugačije. Pitanje: S obzirom na to da TS sama predviđa migraciju tehnološke platforme (Tabela 5 → Tabela 6), molimo naručioca da pojasni koji je konkretni tehnički razlog zbog kojeg se migracija dozvoljava samo ka Oracle WebLogic, a ne ka bilo kom J2EE-kompatibilnom serveru?

ODGOVOR 7:

Donirani sistemi su u izvornom okruženju razvijeni za IBM WebSphere Application Server. U ciljnom okruženju Carinskog informacionog sistema koristi se Oracle WebLogic kao aplikacioni server, zbog čega je predviđena adaptacija doniranih sistema kako bi bili kompatibilni sa postojećim CIS okruženjem. Predmet javne nabavke je implementacija i adaptacija doniranih sistema u postojeću infrastrukturu CIS-a, a ne izbor ili promjena aplikacione platforme. Ovakav pristup je opravdan u smislu odredbi člana 88 Zakona o javnim nabavkama, jer je predmet nabavke uslovljen potrebom interoperabilnosti i integracije sa postojećim tehnološkim okruženjem koje je već implementirano i u operativnoj upotrebi.

PITANJE 8:

VI — PROCIJENJENA VRIJEDNOST I ISTRAŽIVANJE TRŽIŠTA Pitanje 8: Procijenjena vrijednost nabavke iznosi 1.500.000,00 EUR za 24-mjesečnu implementaciju 11 kompleksnih carinskih informacionih sistema sa integracijom u EU sisteme, transferom tehnologije i obukom. Za projekat ovog obima i složenosti (11 sistema, svaki sa vlastitom bazom podataka, portalnom aplikacijom, web servisima i integracijama, plus CCN/CCN2 integracija sa EU), procijenjena vrijednost zahtijeva provjeru metodologije utvrđivanja. Ako je procjena kalibrisana prema ponuđaču koji već poznaje FURS sisteme, ona ne odražava realnu tržišnu vrijednost za sve potencijalne ponuđače i time dodatno favorizuje uski krug kandidata. Pravni osnov: Čl. 82 st. 4 ZJN — procijenjena vrijednost mora biti zasnovana na dokumentovanom istraživanju tržišta; čl. 85 st. 1 — obaveza sprovođenja istraživanja tržišta. Pitanje: Molimo naručioca da pojasni: (a) Na koji način je utvrđena procijenjena vrijednost od 1.500.000,00 EUR — da li je sprovedeno istraživanje tržišta u smislu čl. 85 st. 1 ZJN-a, i sa koliko potencijalnih ponuđača? (b) Da li procijenjena vrijednost uključuje troškove softverskih licenci za komercijalne platforme (Oracle WebLogic, HCL DX, IBM ACE, IBM MQ), ili se očekuje da ih obezbijedi naručilac?

ODGOVOR 8:

Procijenjena vrijednost javne nabavke utvrđena je u skladu sa odredbama Zakona o javnim nabavkama, na osnovu procjene troškova potrebnih za realizaciju predmetnih aktivnosti i raspoloživih informacija o tržištu. Ukupna procijenjena vrijednost nabavke za period trajanja okvirnog sporazuma iznosi 2.892.560,00 EUR bez PDV-a. Prilikom pripreme tenderske dokumentacije naručilac je izvršio procjenu tržišta u cilju utvrđivanja procijenjene vrijednosti nabavke, u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama. Važeći zakon ne propisuje obavezu javnog objavljivanja rezultata istraživanja tržišta. Procijenjena vrijednost ne uključuje troškove

softverskih licenci za komercijalne platforme (Oracle WebLogic, HCL DX, IBM ACE, IBM MQ) niti se očekuje da ih obezbijedi naručilac.

PITANJE 9:

VII — ODSUSTVO KLAUZULE EKVIVALENTNOSTI Pitanje 9: Ni u jednom dijelu TS, uz eksplicitno navedene komercijalne proizvode (HCL Digital Experience, Oracle WebLogic, IBM App Connect Enterprise, IBM MQ, Oracle Database, VMware vSphere, Oracle BIEE), nije navedena klauzula „ili ekvivalentno“ niti su definisani kriterijumi ekvivalentnosti. Čl. 88 st. 3 ZJN-a je imperativan: kada se referišu konkretni zaštitni znakovi, MORA se dodati „ili ekvivalentno“. Čl. 88 st. 4 zahtijeva definisanje kriterijuma ekvivalentnosti. Odsustvo i jednog i drugog u TS predstavlja sistemsko kršenje ovih odredaba za svih 7 eksplicitno navedenih komercijalnih proizvoda. Pravni osnov: Čl. 88 st. 3 i st. 4 ZJN — obavezna klauzula ekvivalentnosti i definisanje kriterijuma ekvivalentnosti; čl. 42 Direktive 2014/24/EU — identična obaveza u pravu EU. Pitanje: Molimo naručioca da pojasni: (a) Zašto ni uz jedan od sedam (7) eksplicitno navedenih komercijalnih proizvoda u TS nije dodata klauzula „ili ekvivalentno“? (b) Da li naručilac namjerava da izmijeni TS dodavanjem klauzule „ili ekvivalentno“ i definisanjem kriterijuma ekvivalentnosti za svaki navedeni proizvod, u skladu sa čl. 88 st. 3 i st. 4 ZJN-a?

ODGOVOR 9:

Tehnologije navedene u tehničkoj specifikaciji odnose se na postojeće tehnološko okruženje Carinskog informacionog sistema, kao i na arhitekturu doniranih informacionih sistema. Predmet javne nabavke je implementacija i adaptacija doniranih sistema u postojeće CIS okruženje. Reference na konkretne tehnologije u tehničkoj specifikaciji predstavljaju opis postojećeg tehnološkog okruženja u koje se donirani sistemi implementiraju. Ovakav pristup je opravdan u smislu odredbi člana 88 Zakona o javnim nabavkama, jer je predmet nabavke uslovljen potrebom integracije sa postojećim informacionim sistemom i tehnološkim okruženjem koji su već implementirani i u operativnoj upotrebi. Iz navedenih razloga naručilac ne planira izmjene tehničke specifikacije u dijelu koji se odnosi na navedene tehnologije. Tehnička specifikacija ne uvodi nove tehnološke zahtjeve, već opisuje postojeće tehnološko okruženje u kojem će se vršiti implementacija doniranih sistema.

Komisija za sprovođenje postupka javne nabavke